

57. Параўнайце лікі, выкарыстаўшы правіла параўнання дзесятковых дробаў:

- а) 0,0401 і 0,0041;   в) 5,045 і 5,05;
б) 0,035 і 0,045;   г) 16,3401 і 12,34.

58. Запішыце ў парадку памяншэння лікі: 39,03; 9,89; 17,08; 11,04; 1,708; 38,8.

59. Выкарыстайце правілы і акругліце дробы да:

- а) дзясятых: 5,792; 3,1241; 106,962; 80,37;
б) сотых: 1,07189; 0,35508; 20,090; 0,6405;
в) адзінак: 4,187; 13,916; 9,6; 200,499; 0,7.

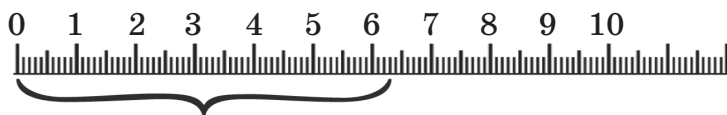

Спачатку лік акруглілі да сотых, а затым атрыманы лік — да дзясятых; другі раз лік акруглілі адразу да дзясятых. Ці заўсёды атрыманыя вынікі супадаюць? Атрымайце агульнае правіла для выпадкаў, калі вынікі супадаюць і не супадаюць.

§ 3. Адлюстраванне дзесятковых дробаў на каардынатым прамені

Для вымярэння даўжынь адрэзкаў выкарыстоўваецца лінейка з дзяленнямі. Вялікія дзяленні адпавядаюць сантыметрам, а маленькія — міліметрам.

На рысунку 2 адзначана 6 см і 3 мм. Паколькі $3 \text{ мм} = \frac{3}{10} = 0,3 \text{ см}$, то на лінейцы адзначаны лік 6,3 см.

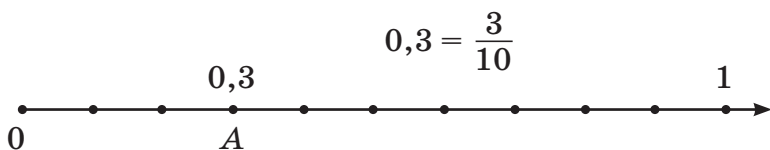
Рысунк 2

Гэтак жа як на лінейцы адзначаюцца вынікі вымярэння даўжынь адрэзкаў, на каардынатым прамені адлюстроўваюцца дзесятковыя дробы. Каб адлюстраваць дзесятковыя дробы на каардынатым

прамені, робяць як і пры адлюстраванні звычайных дробаў. Напрыклад, каб адзначыць на каардынатным прамені дзесятковы дроб $0,3$, трэба:

1. Выбраць адзінкавы адрэзак. Больш зручна для адлюстравання даўжыню адзінкавага адрэзка ўзяць кратнай 10 адзінкам вымярэння, напрыклад 10 клетак.

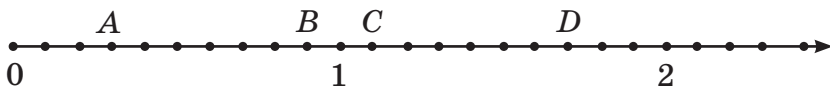
2. Падзяліць адзінкавы адрэзак на 10 роўных частак і адзначыць 3 такія часткі; у канцы апошняй часткі паставіць лік $0,3$ (рыс. 3).

Рысунк 3

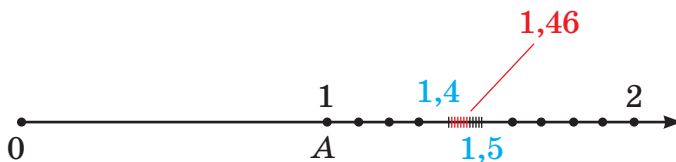
Пункт A мае каардынату $0,3$. Запісваюць каардынаты пунктаў гэтак жа, як і для натуральных лікаў.

На рысунку 4 адзначаныя пункты маюць каардынаты: $A(0,3)$, $B(0,9)$, $C(1,1)$, $D(1,7)$.

Рысунк 4

Каб адзначыць на каардынатным прамені лік $1,46$, трэба адзначыць спачатку лікі $1,4$ і $1,5$, а затым адрэзак паміж імі падзяліць на 10 роўных частак і адкласці 6 такіх частак (рыс. 5).

Рысунк 5

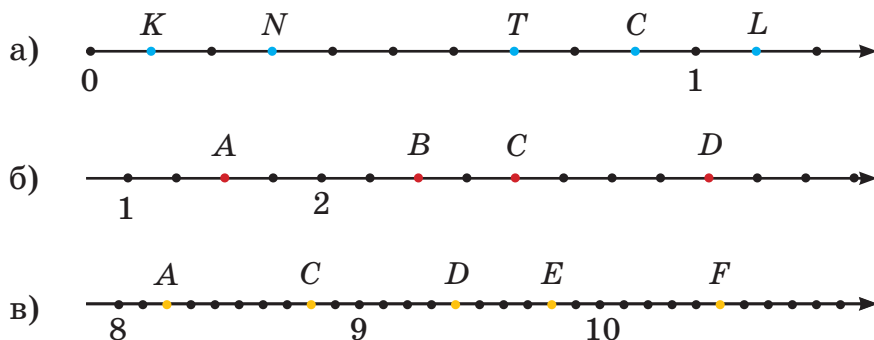
Для адлюстравання дзесятковых дробаў з вялікай колькасцю лічбаў пасля коскі патрабуецца павялічыць адзінкавы адрэзак. У гэтым выпадку ілюструюць толькі частку каардынатнага праменя паміж двума суседнімі адзінкамі папярэдняга разраду (рыс. 6).

Рысунак 6

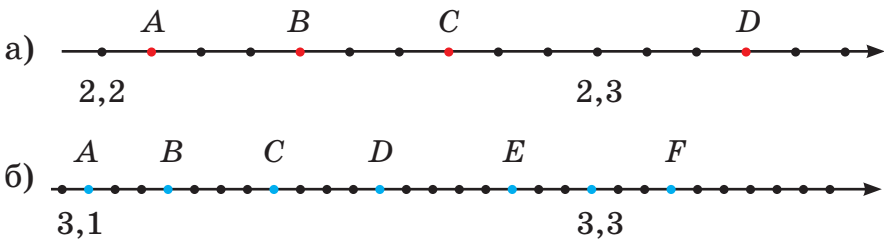
60. Якія дзесятковыя дроби адпавядаюць пунктам, адзначаным на каардынатным прамені (рыс. 7), калі паказана частка праменя:

Рысунак 7

- 61.** На каардынатным прамені з адзінкавым адрэзкам, роўным дзесяці клеткам, адзначце пункты:
- $B(0,2)$, $T(0,4)$, $E(1,3)$, $P(2,1)$;
  - $A(0,1)$, $M(0,5)$, $C(1,2)$.
- 62.** Размясціце пункты $M(0,5)$, $K(0,125)$, $C(1,25)$, $T(0,34)$, $A(3,04)$, $N(0,325)$ у парадку ўзрастання іх каардынат. Запішыце чатыры пункты, каардынаты якіх большыя за каардынаты пункта N .

63. Які лікі адпавядаюць пунктам, адзначаным на каардынатным прамені (рыс. 8), калі паказана частка праменя:

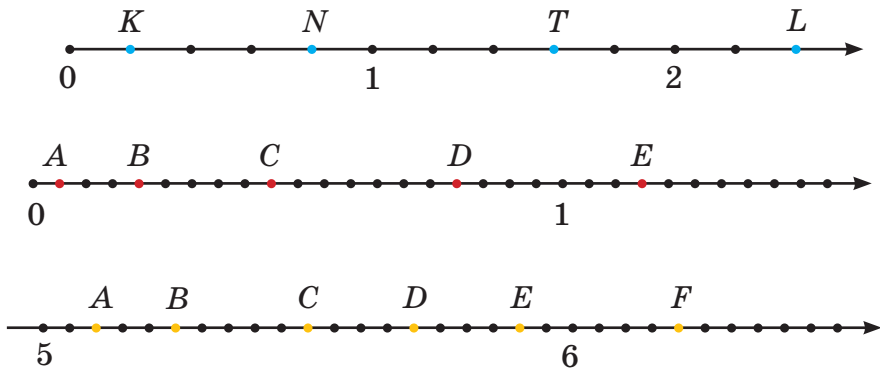
Рысунак 8

64. Запішыце паказанні градусніка, выкарыстоўваючы дзесятковыя дробы (рыс. 9).

65. Які лікі адпавядаюць пунктам, адзначаным на рысунку 10:

Рысунак 9

Рысунак 10

66. На каардынатным прамені з адзінкавым адрэзкам, роўным васьмі клеткам, адзначце пункты: $A(0,5)$, $B(0,125)$, $C(1,5)$, $D(0,75)$, $E(1,25)$.

67. Паміж якімі суседнімі натуральнымі лікамі знаходзіцца лік:

а) 2,1; 12,64; 99,8; 222,375;

б) 8,6; 16,267; 100,01; 509,99?

68. Якія натуральныя лікі заключаны паміж дзесятковымі дробамі:

- а) 1,1 і 3,1; 53 і 58,42;
б) 3,7 і 7,6; 80,01 і 90,001?

69. Запішыце тры дзесятковыя дробы, размешчаныя паміж лікамі:

- а) 7 і 8;   б) 0,3 і 0,4;   в) 2,22 і 2,23.

70. Лік 3 876 504 запішыце ў выглядзе сумы разрадных складаемых.

71. Выкарыстоўваючы правілы складання і аднімання ў слупок, выканайце наступныя дзеянні:

- а) $7968 + 2651$;   в) $3000 - 2076$;
б) $4296 - 749$;   г) $12\,040 - 2356$.

72. Рашыце ўраўненне:

- а) $\left(\frac{3}{8} - x\right) - \frac{1}{5} = \frac{1}{20}$;   б) $\left(1\frac{7}{8}x - 2\frac{1}{3}\right) \cdot 24 = 4$.

73. Ганна патраціла $\frac{3}{8}$ усіх грошай на набыццё кветак да дня нараджэння сяброўкі і $\frac{1}{6}$ — на набыццё каробкі цукерак. Колькі грошай было ў Ганны, калі кветкі даражэйшыя за каробку цукерак на 10 р.?

74. Стужку даўжынёй $2\frac{19}{30}$ м разрэзалі на дзве часткі так, што адна з іх аказалася на $\frac{3}{10}$ м даўжэйшая за другую. Якая даўжыня кожнай часткі?

Правер сябе!

1. Якія дзесятковыя дробы з адной лічбай пасля коскі можна адзначыць на каардынатным прамені паміж лікамі 5 і 6?

2. Якія дзесятковыя дробы з дзвюма лічбамі пасля коскі можна адзначыць на каардынатным прамені паміж лікамі 5,4 і 5,5?

3. Паміж якімі цэлымі лікамі на каардынатным прамені адлюстроўваецца лік 1,4?

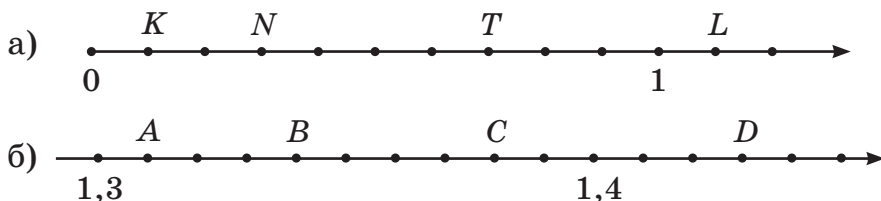

75. Выкарыстаўшы дзесятковыя дробы, запішыце, якая колькасць вадкасці ў мернай шклянцы адпавядае адзначаным кропкам (рыс. 11).

Рысунк 11

76. Якія дзесятковыя дробы адпавядаюць пунктам, адзначаным на рысунку 12?

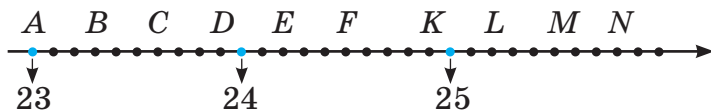
Рысунк 12

77. На каардынатым прамені з адзінкавым адрэзкам, роўным даўжыні дзесяці клетак, адзначце пункты: $K(0,1)$, $N(0,3)$, $M(0,8)$, $L(1,5)$, $S(2,2)$.

78. Запішыце тры дзесятковыя дробы, размешчаныя на каардынатым прамені лявей пункта:

- а) $A(12,2)$;   в) $L(0,08)$;
 б) $T(10,11)$;   г) $P(125,2)$.

79. Якія з адзначаных на каардынатым прамені пунктаў адпавядаюць лікам: 23,9; 23,3; 23,6; 24,5; 25,2; 25,8 (рыс. 13)?

Рысунк 13

Калі мы ўключаем святло, здаецца, што яно запаўняе пакой імгненна. У розныя часы рабіліся шматлікія спробы вызначыць скорасць святла. Даследуйце пытанне аб тым, якое лікавае значэнне надавалі скорасці святла ў розныя стагоддзі. Вызначце, калі гэтыя значэнні бралі злішкам, а калі — знедахопам у параўнанні з сучасным значэннем скорасці святла.